

Aspecte ale igienei personale la adolescenți

E. Maximenco

Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă

Personal Hygiene Habits in Adolescents

553 7-a form pupils in the Edinet, Orhei, and Cahul rayons were interviewed. Nine of the fifteen schools they attend are rural. A self-administrative questionnaire was used, which contained questions on general data, knowledge and habits related to hand washing before meals and after use of the toilet, teeth brushing (twice per day) and performing intimate hygiene on a daily basis. The results demonstrated that $84.9 \pm 1.5\%$ of respondents wash their hands before meals and $78.6 \pm 1.7\%$ after using the toilet. $45.7 \pm 2.1\%$ brush their teeth twice per day and $89.6 \pm 1.3\%$ perform intimate hygiene on a daily basis.

Key words: adolescents, knowledge/practicice, personal hygiene habits.

Гигиенические навыки подростков

Были опрошены 553 ученика 7-х классов из 15-ти школ (районы Единец, Орхей, Кахул), избранных путем голосования (6 – из городской местности, 9 – из сельской). Исследование проводилось с помощью анкеты для самостоятельного заполнения, которая включала: общие данные опрашиваемого, данные о мытье рук до еды и после посещения туалета, чистки зубов 2 раза в день и ежедневном выполнении процедур интимной гигиены. Были получены следующие результаты: $84,9 \pm 1,5\%$ опрошенных моют руки до еды; $78,6 \pm 1,7\%$ - после посещения туалета. $45,7 \pm 2,1\%$ - чистят зубы 2 раза в день и $89,6 \pm 1,3\%$ – ежедневно выполняют процедуры интимной гигиены.

Ключевые слова: подростки, личная гигиена.

Introducere

Comportamentul igienic al adolescenților este determinat de mai mulți factori, printre care: obișnuințele familiale, accesul la sursa de apă și la soluțiile dezinfectante, cunoștințele, opinia colegilor etc. Respectarea igienei personale previne apariția multor probleme de sănătate în perioada de adolescență și la vârstnici [1, 2, 3, 4].

Una dintre cauzele principale ale infecțiilor și ale invaziilor intestinale printre copiii cu vârsta cuprinsă între 0-14 ani este lipsa obișnuinței de a se spăla pe mâini cu săpun: înainte de mâncare, după frecventarea WC-ului etc. Acest fapt cauzează circa 70% din totalul infecțiilor intestinale și 91,3% din totalul invaziilor intestinale la această vârstă [5, 6, 7].

Nerespectarea igienei dentare, spălătul pe dinți mai rar de 2 ori pe zi: dimineața și seara, poate facilita apariția și progresia cariei dentare și a altor patologii ale cavității bucale [3].

Un rol deosebit în profilaxia proceselor inflamatorii ale sistemului urogenital îl are respectarea zilnică a igienei intime [2].

Având drept reper cultivarea cunoștințelor, educația pentru sănătate reprezintă o importantă metodă de acțiune în asigurarea sănătății și cu mai mare succes promovează un stil sănătos de viață în perioada preșcolară și în cea școlară [8, 9]. În pofida acestui fapt, nivelul de cunoștințe nu întotdeauna este pozitiv asociat cu deprinderile demonstrate, ceea ce creează necesitatea de implementare a unor programe comunitare de asistență educațională acordate elevilor și familiilor acestora și orientate spre crearea unui comportament sănătos de viață [10, 11].

Materiale și metode

Studiul a fost efectuat în baza investigațiilor cantitative. Grupul-țintă al studiului l-au constituit 553 de elevi ai claselor

a 7-a din 15 școli: (raioanele Edinet, Orhei și Cahul), selectate prin vot: 6 – din mediul urban, și 9 – din cel rural.

În scopul efectuării studiului s-a folosit chestionarul autoadministrativ, care include următoarele: informații (date generale) despre interviuat, cunoștințele și deprinderile igienice ale acestuia vizavi de spălătul mâinilor (înainte de mâncare și după utilizarea WC-ului), spălătul pe dinți de 2 ori pe zi (dimineața și seara), respectarea zilnică a igienei intime.

Pentru a asigura o completare corectă a chestionarului, fiecare întrebare a fost discutată în detaliu. După completarea chestionarului s-a efectuat verificarea de corectitudine a datelor, ulterior acestea fiind procesate în programul SPSS.

Rezultatele studiului

Aspecte generale

Din numărul total de 553 de respondenți (lotul general), 130 ($23,5 \pm 1,9\%$) locuiesc în raionul Edinet, 222 ($40,1 \pm 2,1\%$) – în raionul Orhei și 201 ($36,3 \pm 2,1\%$) – în Cahul (loturile diferențiale). Conform mediului de trai, 218 ($39,4 \pm 2,1\%$) interviuați sunt din mediul urban (orașele Edineț, Orhei, Cahul) și 335 ($60,5 \pm 2,1\%$) – din cel rural; $p < 0,001$. Distribuția respondenților din mediul urban variază de la $31,9 \pm 3,1\%$ (71 din 222), în raionul Orhei, până la $51,3 \pm 4,4\%$ (67 din 130), în raionul Edineț, cu o medie de $39,8 \pm 3,5\%$ (80 din 201), în raionul Cahul. Diferențe semnificative au fost sesizate în raioanele Edineț și Orhei; $p < 0,001$, Edineț și Cahul; $p < 0,05$.

Conform distribuției pe sexe, 293 ($52,9 \pm 2,1\%$) de respondenți din lotul general sunt fete și 260 ($47,0 \pm 2,1\%$) – băieți ($p < 0,05$), raportul fete/băieți în lotul general fiind de 1,1:1. Rata fetelor versus băieți este semnificativ mai înaltă numai în raionul Edineț (fete – $60,7 \pm 4,3\%$ (79) și băieți – $39,2 \pm 4,3\%$ (51) din 130) ($p < 0,001$). Diferențe marcante în repartiția

băieților sunt atestate în raioanele Edineț (băieți – 39,2 ± 4,3% (51) din 130) și Cahul (băieți – 53,2 ± 3,5% (107) din 201) ($p < 0,05$).

Distribuția în funcție de vârstă a arătat: 509 (9,02 ± 1,2%) respondenți au fost de 13-14 ani și numai 44 (7,9 ± 1,2%) de alte vârste ($p < 0,001$). Nu au fost sesizate diferențe semnificative în distribuția copiilor de vârstă 13-14 ani în raioanele Edineț (93,0 ± 2,2% – 121 din 130), Orhei (91,8 ± 1,8% – 204 din 222) și Cahul (91,5 ± 1,9% – 184 din 201) ($p > 0,05$).

Cunoștințele și obișnuințele referitoare la igiena personală

1a. Spălătul pe mâini înainte de mâncare (cunoștințe).

84,9 ± 1,5% dintre respondenții din lotul general cunosc faptul că este necesar de a se spăla pe mâni înainte de mâncare; loturile diferențiale: raionul Edineț – 84,6 ± 3,2% raionul Orhei – 86,4 ± 2,3% $p > 0,05$; și raionul Cahul 83,5 ± 2,6% $p > 0,05$.

Mai bine țin cont de acest fapt elevii din mediul rural – 87,7 ± 1,8% versus cei din mediul urban – 80,7 ± 2,7% $p < 0,05$, din loturile general și diferențial: Orhei (mediul urban – 73,2 ± 5,3% mediul rural – 92,7 ± 2,1% $p < 0,01$). În același timp, cunoștințele respondenților din loturile diferențiale: Edineț (mediul urban 83,5 ± 4,5% mediul rural – 85,7 ± 4,4% $p > 0,05$); și Cahul (mediul urban – 85,0 ± 4,0% mediul rural – 82,6 ± 3,4% $p > 0,05$) nu diferă semnificativ la acest capitol.

Cunoștințele deținute de băieți (83,4 ± 2,3%), precum și cele deținute de fete (86,3 ± 2,0%), $p > 0,05$ nu diferă considerabil în lotul general și în loturile diferențiale: Edineț (băieți – 82,3 ± 5,3%; fete – 86,0 ± 3,9%, $p > 0,05$); Orhei (băieți – 88,2 ± 3,2%; fete – 85,0 ± 3,3%, $p > 0,05$) și Cahul (băieți – 79,4 ± 3,9%; fete – 88,2 ± 3,3%, $p > 0,05$).

1b. Spălătul pe mâini înainte de mâncare (deprinderi).

În ceea ce privește obișnuințele elevilor, 84,9 ± 1,5% dintre respondenții din lotul general își spală mâinile înainte de

mâncare, demonstrând următoarea distribuție pe raioane: Edineț – 83,0 ± 3,3%; Orhei – 83,7 ± 2,5%, $p < 0,05$ și Cahul – 87,5 ± 2,3%, $p < 0,05$.

Nu se depistează diferențe marcante în deprinderile respondenților din mediile urban și rural $p < 0,05$, la acest capitol, în lotul general și în loturile diferențiale: Edineț ($p > 0,05$); Orhei ($p > 0,05$). Cât privește lotul diferențial Cahul, elevii din mediul rural posedă deprinderi igienice considerabil mai bune decât în mediul urban ($p > 0,001$). Cele mai bune obișnuințe la elevii din mediile urbane sunt demonstrate în raioanele Orhei și Edineț vizavi de raionul Cahul, $p < 0,001$ (tab. 1).

Nu sunt depistate diferențe marcante la acest capitol la băieții și fete ($p > 0,05$, din lotul general și loturile diferențiale: Edineț ($p > 0,05$); Orhei ($p > 0,05$) și Cahul ($p > 0,05$) (tab. 2).

2a. Spălătul pe mâini după utilizarea closetului (cunoștințe). 79,2 ± 1,7% dintre elevii din lotul general au raportat că este necesar de a se spăla pe mâni după utilizarea WC-ului, nefiind sesizate diferențe marcante în cunoștințele respondenților din loturile diferențiale: Edineț – 82,3 ± 3,3% Orhei – 75,2 ± 2,9%, $p > 0,05$, și Cahul – 81,5 ± 2,7%, $p > 0,05$.

Cunoștințele de care dispun elevii din mediile urban și rural nu diferă semnificativ la acest subiect în lotul general (mediul urban – 79,8 ± 2,7%, mediul rural – 78,8 ± 2,2%), $p > 0,05$, precum și în loturile diferențiale: Edineț (mediul urban – 82,0 ± 4,7% mediul rural – 82,5 ± 4,8% $p > 0,05$); Orhei (mediul urban – 70,4 ± 5,4% mediul rural – 77,4 ± 3,4% $p > 0,05$); și Cahul (mediul urban – 86,2 ± 3,9% mediul rural – 78,5 ± 3,7% $p > 0,05$). În mediile urbane, cele mai bune cunoștințe la acest capitol le au respondenții din raionul Cahul versus cei din raionul Orhei ($p < 0,05$).

Cunoștințele deținute de băieți nu diferă semnificativ

Tabelul 1

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de mediul de trai, conform cunoștințelor și deprinderilor igienice referitoare la spălătul pe mâini înainte de mâncare (%)

Edineț				Orhei				Cahul				Total			
Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
83,5 ± 4,5	82,0 ± 4,7	85,7 ± 4,4	84,1 ± 4,6	73,2 ± 5,3	77,4 ± 5,0	92,7 ± 2,1	86,7 ± 2,8	85,0 ± 4,0	38,8 ± 3,6	82,6 ± 3,4	87,6 ± 3,0	80,7 ± 2,7	82,5 ± 2,6	87,7 ± 1,8	86,5 ± 1,9
$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p < 0,001$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

Tabelul 2

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de sex, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la spălătul pe mâini înainte de mâncare (%)

Edineț				Orhei				Cahul				Total			
Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
82,3 ± 5,3	82,3 ± 5,3	86,0 ± 3,9	83,5 ± 4,2	88,2 ± 3,2	83,3 ± 3,7	85,0 ± 3,3	84,1 ± 3,3	79,4 ± 3,9	84,1 ± 3,5	88,2 ± 3,3	91,4 ± 2,9	83,4 ± 2,3	83,4 ± 2,3	86,3 ± 2,0	86,3 ± 2,0
$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$		$p > 0,05$	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

Tabelul 3

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de mediul de trai, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la spălutul pe mâini după utilizarea WC-ului (%)

Edineț				Orhei				Cahul				Total			
Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
82,0± 4,7	86,5 ± 4,2	82,5 ± 4,8	84,1 ± 4,6	70,4 ± 5,4	73,2 ± 5,3	77,4 ± 3,4	77,4 ± 3,4	86,2 ± 3,9	83,7 ± 4,2	78,5 ± 3,7	72,7 ± 4,1	79,8 ± 2,7	81,1 ± 2,7	78,8 ± 2,2	77,0 ± 2,3
p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

Tabelul 4

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de sex, conform cunoștințelor și deprinderilor igienice referitoare la spălutul pe mâini după utilizarea WC-ului (%)

Edineț				Orhei				Cahul				Total			
Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
78,4± 5,8	82,3 ± 5,3	84,8 ± 4,1	87,3 ± 3,7	76,4 ± 4,2	77,4 ± 4,1	74,1 ± 4,0	75,0 ± 4,0	76,6 ± 4,1	71,9 ± 4,0	87,2 ± 3,4	82,9 ± 4,5	76,9 ± 2,6	76,1 ± 2,6	81,2 ± 2,3	80,8 ± 2,3
p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

de cele deținute de fete, în lotul general (băieți – 76,9±2,6%; fete – 81,2±2,3%, $p > 0,05$) și în loturile diferențiale: Edineț (băieți – 78,4±5,8%; fete – 84,8±4,1%, $p > 0,05$); și Orhei (băieți – 76,4±4,2%; fete – 74,1±4,0%, $p > 0,05$), cu excepția raionului Cahul, unde cunoștințele deținute de fete sunt semnificativ mai înalte vizavi de cele deținute de băieți (fete – 87,2±3,4%; băieți – 76,6±4,1%, $p < 0,05$).

2b. Spălutul pe mâini după utilizarea WC-ului (deprinderi). 78,6±1,7% dintre respondenții din lotul general își spală mâinile după utilizarea WC-ului, demonstrând următoarea distribuție pe raioane: Edineț (85,3±3,1%); Orhei (76,1±2,9%) și Cahul (77,1±3,0%). Deprinderile igienice la acest capitol sunt mai bune la respondenții din raionul Edineț vizavi de raionul Orhei ($p < 0,05$).

Nu se depistează diferențe marcante la respondenții din mediul urban în lotul general și în loturile diferențiale: Edineț ($p > 0,05$); Orhei ($p > 0,05$); Cahul ($p > 0,05$). Cele mai bune deprinderi la respondenții din mediul urban le dețin elevii din raionul Edineț vizavi de cei din raionul Orhei, $p < 0,05$ (tab. 3).

Deprinderile igienice la acest subiect, atestate la băieți nu diferă marcant de cele atestate la fete, în lotul general ($p > 0,05$) și în loturile diferențiale: Edineț ($p > 0,05$); Orhei ($p > 0,05$) și Cahul ($p > 0,05$). Printre fete, cele mai bune deprinderi la acest capitol sunt înregistrate la respondentele din raionul Edineț versus cele din raionul Orhei ($p < 0,05$) (tab. 4).

3a. Spălutul pe dinți de 2 ori pe zi: dimineața și seara (cunoștințe). 56,7±2,1% dintre elevii din lotul general consideră că este necesar de a se spăla pe dinți de 2 ori pe zi – dimineața și seara, fiind demonstrată următoarea distribuție în loturile diferențiale: Edineț – 86,1±3,0%; Orhei – 81,9±2,6% și Cahul – 9,9±2,1%. Cel mai înalt nivel de cunoștințe la acest

capitol le dețin elevii din raioanele Orhei și Edineț versus cei din raionul Cahul ($p < 0,001$) (tab. 5).

Cunoștințele de care dispun elevii din mediile urban și rural despre igiena cavității bucale nu diferă marcant în lotul general (mediul urban – 56,4±3,4%; mediul rural – 57,0±2,7%, $p > 0,05$) și în loturile diferențiale: Edineț (mediul urban – 85,0±4,4%; mediul rural – 87,0±4,2%, $p > 0,05$); Orhei (mediul urban – 85,9±4,1%; mediul rural – 80,1±3,2%, $p > 0,05$) și Cahul (mediul urban – 6,2±2,7%; mediul rural – 12,3±3,0%, $p > 0,05$). În mediile urbane, cel mai precar nivel de cunoștințe la acest capitol îl dețin respondenții din raionul Cahul versus cei din raioanele Orhei ($p < 0,001$) și Edineț ($p < 0,001$). În mediile rurale, de asemenea, de cunoștințe minime au dat dovadă elevii din raionul Cahul vizavi de cei din raioanele Orhei ($p < 0,001$) și Edineț ($p < 0,001$).

Nu sunt înregistrate diferențe semnificative în cunoștințele pe care le dețin fetele și băieții despre igiena dentară, în lotul general (băieți – 53,0±3,1%; fete – 60,0±2,9%, $p > 0,05$) și în loturile diferențiale: Edineț (băieți – 92,1±3,8%; fete – 82,2±4,3%, $p > 0,05$); Orhei (băieți – 77,4±4,1%; fete – 85,8±3,2%, $p > 0,05$); și Cahul (băieți – 11,2±3,0%; fete – 8,5±2,9%, $p > 0,05$). Cele mai bune cunoștințe printre băieți, le dețin elevii din raionul Edineț vizavi de raioanele Orhei ($p < 0,01$) și Cahul ($p < 0,001$); ceea ce se referă la cunoștințele atestate la fete, cele mai bune sunt sesizate la elevele din raionul Orhei și Edineț versus cele din raionul Cahul ($p < 0,001$).

3b. Spălutul pe dinți de 2 ori pe zi: dimineața și seara (deprinderi). 45,7±2,1% dintre elevii se spală pe dinți de 2 ori pe zi: dimineața și seara, cu următoarea distribuție în loturile diferențiale: Edineț – 66,1±4,2%; Orhei – 68,0±3,8% și Cahul – 7,9±1,9%. Cele mai bune deprinderi la acest capitol

Tabelul 5

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la spălătul pe dinți de 2 ori pe zi (%)

Spălătul pe dinți de 2 ori pe zi															
Edineț (130)				Orhei (222)				Cahul (201)				Total (553)			
C		D		C		D		C		D		C		D	
nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)
112	86,1 ± 3,0	86	66,1 ± 4,2	182	81,9 ± 2,6	151	68,0 ± 3,8	20	9,9 ± 2,1	16	7,9 ± 1,9	314	56,7 ± 2,1	253	45,7 ± 2,1
p < 0,001				p < 0,01				p > 0,05				p < 0,001			

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

Tabelul 6

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de mediul de trai, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la spălătul zilnic pe dinți (%)

Spălătul pe dinți de 2 ori pe zi (dimineața și seara)															
Edineț				Orhei				Cahul				Total			
Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
85,0± 4,4	65,6 ± 5,8	87,0 ± 4,2	66,6 ± 5,9	85,9 ± 4,1	73,2 ± 5,3	80,1 ± 3,2	65,5 ± 3,9	6,2 ± 2,7	2,5 ± 1,7	12,3 ± 3,0	11,5 ± 2,9	56,4 ± 3,4	44,9 ± 3,4	57,0 ± 2,7	46,2 ± 2,7
p < 0,01		p < 0,01		p > 0,05		p < 0,01		p > 0,05		p > 0,05		p < 0,05		p < 0,01	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

Tabelul 7

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de sex, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la spălătul zilnic pe dinți (%)

Spălătul pe dinți de 2 ori pe zi (dimineața și seara)															
Edineț				Orhei				Cahul				Total			
Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
92,1± 3,8	66,0 ± 6,6	82,2 ± 4,3	65,8 ± 5,3	77,4 ± 4,1	64,7 ± 4,7	85,8 ± 3,2	70,8 ± 4,2	11,2 ± 3,0	10,4 ± 2,9	8,5 ± 2,9	5,3 ± 2,3	53,0 ± 3,1	42,6 ± 3,1	60,0 ± 2,9	48,4 ± 2,9
p < 0,01		p < 0,05		p < 0,05		p < 0,01		p > 0,05		p > 0,05		P < 0,05		p < 0,01	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

le dețin respondenții din raioanele Orhei și Edineț versus cei din raionul Cahul ($p < 0,001$) (tab. 5).

Obișnuințele igienice la acest subiect ale respondenților din mediul urban nu diferă de cele ale elevilor din mediul rural în lotul general (mediul urban – $44,9 \pm 3,4\%$; mediul rural – $46,2 \pm 2,7\%$, $p > 0,05$) și în loturile diferențiale: Edineț (mediul urban – $65,6 \pm 5,8\%$; mediul rural – $66,6 \pm 5,9\%$, $p > 0,05$); și Orhei (mediul urban – $73,2 \pm 5,3\%$; mediul rural – $65,5 \pm 3,9\%$, $p > 0,05$). Cât privește lotul diferențial Cahul, deprinderile elevilor sunt mai bune în mediul rural decât în cel urban (mediul rural – $11,5 \pm 2,9\%$; mediul urban – $2,5 \pm 1,7\%$, $p < 0,01$). Cele mai bune deprinderi igienice în mediile urbane le posedă respondenții din raioanele Orhei și Edineț versus raionul Cahul ($p < 0,001$). În mediile rurale acestea sunt, de asemenea, posedate mai

bine de către elevii din raioanele Edineț și Orhei versus cei din raionul Cahul ($p < 0,001$) (tab. 6).

Obișnuințele igienice la fete și la băieți nu diferă marcant în lotul general ($p > 0,05$) și în loturile diferențiale: Edineț ($p > 0,05$); Orhei ($p > 0,05$); și Cahul ($p > 0,05$). Cele mai bune deprinderi printre băieți le dețin elevii din raioanele Edineț și Orhei vizavi de cei din raionul Cahul ($p < 0,001$). Printre fete, cele mai bune obișnuințe, de asemenea, sunt sesizate la elevele din raioanele Edineț și Orhei versus cele din raionul Cahul ($p < 0,001$) (tab. 7).

4a. Respectarea zilnică a igienei intime (cunoștințe).

$90,7 \pm 1,2\%$ dintre elevii din lotul general consideră că este necesar de a respecta zilnic igiena intimă, fiind demonstrată următoarea distribuție în loturile diferențiale: Edineț – $93,8 \pm 2,1\%$; Orhei – $91,8 \pm 1,8\%$ și Cahul – $87,5 \pm 2,3\%$. Cel mai

Tabelul 8

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la respectarea zilnică a igienei intime (%)

Edineț (130)				Orhei (222)				Cahul (201)				Total (553)			
C		D		C		D		C		D		C		D	
nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)	nr.	P± m1(%)
122	93,8 ± 2,1	120	92,3 ± 2,3	204	91,8 ± 1,8	204	91,8 ± 1,8	176	87,5 ± 2,3	172	85,5 ± 2,5	502	90,7 ± 1,2	496	89,6 ± 1,3
p > 0,05				p > 0,05				p > 0,05				p > 0,05			

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

Tabelul 9

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de mediul de trai, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la respectarea zilnică a igienei intime (%)

Edineț				Orhei				Cahul				TOTAL			
Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural		Mediul urban		Mediul rural	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
94,1± 2,9	92,5 ± 3,2	93,6 ± 3,1	92,0 ± 3,4	100 ± 0,0	100 ± 0,0	88,7 ± 2,6	88,7 ± 2,6	86,2 ± 3,9	86,2 ± 3,9	88,4 ± 2,9	85,1 ± 3,2	93,1 ± 1,7	92,6 ± 1,8	89,5 ± 1,7	88,0 ± 1,8
p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

Tabelul 10

Distribuția intervievaților în funcție de locul de reședință și de sex, conform cunoștințelor și deprinderilor referitoare la respectarea zilnică a igienei intime (%)

Edineț				Orhei				Cahul				TOTAL			
Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete		Băieți		Fete	
C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
90,1± 4,2	88,2 ± 4,5	96,2 ± 2,2	94,9 ± 2,5	87,2 ± 3,3	85,2 ± 3,5	96,6 ± 1,7	98,3 ± 1,2	84,1 ± 3,5	79,4 ± 3,9	91,4 ± 2,9	92,5 ± 2,7	86,5 ± 2,1	83,4 ± 2,3	94,8 ± 1,3	95,5 ± 1,2
p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05		p > 0,05	

Notă: C – cunoștințe; D – deprinderi.

înalt nivel de cunoștințe la acest capitol le dețin respondenții din raionul Edineț vizavi de raionul Cahul, $p < 0,05$ (tab. 8).

Cunoștințele elevilor la acest capitol nu diferă semnificativ în mediul urban și cel rural: în lotul general (mediul urban – 93,1±1,7%; mediul rural – 89,5±1,7%, $p > 0,05$) și în loturile diferențiale: Edineț (mediul urban – 94,0±2,9%; mediul rural – 93,6±3,1%, $p > 0,05$) și Cahul (mediul urban – 86,2±3,9%; mediul rural – 88,4±2,9%, $p > 0,05$). Când privește lotul diferențial – raionul Orhei, respondenții din mediul urban au cunoștințe semnificativ mai înalte decât respondenții din mediul rural (mediul urban – 100,0±0,0%; mediul rural – 88,7±2,6%, $p < 0,001$). Printre respondenții din mediile urbane, cele mai înalte cunoștințe le dețin elevii din raionul Orhei vizavi de cei din raioanele Edineț ($p < 0,05$) și Cahul ($p < 0,001$).

Nivelul de cunoștințe demonstrat de fete este mai înalt decât cel demonstrate de băieți, la acest capitol, în lotul general (fete – 94,8±1,3%; băieți – 86,5±2,1%, $p < 0,01$) și în lotul diferențial: Orhei (fete – 96,6±1,7%; băieți – 87,2±3,3%, $p < 0,05$). Pe când cunoștințele demonstrate de fetele și

băieții în loturile diferențiale: Edineț (băieți – 90,1±4,2%; fete – 96,2±2,2%, $p > 0,05$); și Cahul (băieți – 84,1±3,5%; fete – 91,4±2,9%, $p > 0,05$), nu diferă semnificativ.

4b. Respectarea zilnică a igienei intime (deprinderi). 89,6±1,3% dintre elevi respectă zilnic igiena intimă cu următoarea distribuție în loturile diferențiale: Edineț – 92,3±2,3%, Orhei – 91,8±1,8% și Cahul – 85,5±2,5%. Cele mai bune deprinderi la acest capitol le dețin respondenții din raionul Edineț versus cei din raionul Cahul, $p < 0,05$ (tab. 8).

Nu sunt sesizate diferențe semnificative la elevii din mediile urban și rural, la acest capitol, în lotul general ($p > 0,05$), precum și în loturile diferențiale: Edineț ($p > 0,05$); Orhei ($p > 0,05$); și Cahul ($p > 0,05$). În mediile urbane, cele mai bune deprinderi le au respondenții din raionul Orhei versus cei din raioanele Edineț ($p < 0,05$) și Cahul ($p < 0,001$) (tab. 9).

Deprinderile fetelor la acest capitol sunt considerabil mai bune decât cele ale băieților, în lotul general ($p < 0,001$) și în loturile diferențiale: Orhei ($p < 0,001$) și Cahul ($p < 0,01$). Când

privește lotul diferențial Edineț, deprinderile igienei personale nu diferă marcant la băieți și fete ($p > 0,05$). Cele mai bune deprinderi printre fete, le dețin elevele din raionul Orhei vizavi de cele din raionul Cahul ($p < 0,05$) (tab. 10).

Concluzii

1. 84,9±1,5% dintre respondenți cunosc și aceiași număr obișnuiesc să-și spele mâinile înainte de mâncare. Nivelul de cunoștințe este mai înalt în mediul rural – 87,7±1,8%, versus mediul urban – 80,7±2,7% ($p < 0,05$), în loturile general și diferențial, Orhei (mediul urban – 73,2±5,3%; mediul rural – 92,7±2,1%, $p < 0,01$). Cât privește obișnuințele igienice numai în mediul urban al raionului Cahul, s-a atestat un nivel precar versus cunoștințele (cunoștințele – 85,0±4,0%; deprinderile – 38,8±3,6%, $p < 0,001$).

2. 79,2±1,7% dintre elevi cunosc și 78,6±1,7% ($p > 0,05$) obișnuiesc să-și spele mâinile după utilizarea WC-ului. În mediile urbane, cele mai bune cunoștințe le au respondenții din raionul Cahul (86,2±3,9%) versus cei din raionul Orhei (70,4±5,4%), $p < 0,05$. Cunoștințele deținute de fete sunt, de asemenea, semnificativ mai înalte în raionul Cahul decât cele deținute de băieți (fete – 87,2±3,4%; băieți – 76,6±4,1%), $p < 0,05$. Vizavi de deprinderile igienice, acestea sunt mai bune la respondenții din raionul Edineț (85,3±3,1%) versus cele din raionul Orhei (76,1±2,9%), $p < 0,05$. Nu sunt depistate diferențe semnificative la capitolul cunoștințe și deprinderi ale respondenților în funcție de mediul de trai și de sex.

3. 56,7±2,1% (314) dintre adolescenți cunosc și 45,7±2,1% (253 din 553) obișnuiesc să se spele pe dinți de 2 ori pe zi: dimineața și seara. Cel mai înalt nivel de cunoștințe la acest capitol îl dețin elevii din raioanele Edineț (86,1±3,0%) și Orhei (81,9±2,6%) versus cei din raionul Cahul (9,9±2,1%), $p < 0,001$. Cât privește deprinderile igienice, cele mai bune sunt, de asemenea, înregistrate la elevii din raioanele Orhei (68,0±3,8%) și Edineț (66,1±4,2%) versus cei din raionul Cahul (7,9±1,9%), $p < 0,001$. Cunoștințele sunt semnificativ mai bune în comparație cu deprinderile atestate în lotul general (cunoștințele – 56,7±2,1%; deprinderile – 45,7±2,1%, $p < 0,001$), precum și în loturile diferențiale Edineț (cunoștințele – 86,1±3,0%; deprinderile – 66,1±4,2%, $p < 0,001$) și Orhei (cunoștințele – 81,9±3,8%; deprinderile – 68,0±3,8%, $p < 0,01$) în mediile urbane și rurale, atât la fete cât și la băieți.

4. 90,7±1,2% dintre intervievați cunosc și 89,6±1,3% obișnuiesc să respecte zilnic igiena intimă. Respondenții din mediul urban al raionului Orhei dispun de cunoștințe semnificativ mai înalte decât cei din mediul rural (mediul urban – 100,0±0,0%; mediul rural – 88,7±2,6%, $p < 0,001$). Cunoștințele deținute de fete sunt mai bune decât cele deținute de băieți în lotul general (băieți – 86,5±2,1%; fete – 94,8±1,3%, $p < 0,01$) și în lotul diferențial Orhei (băieți – 87,2±3,3%; fete – 96,6±1,7%, $p < 0,05$). Cele mai bune cunoștințe și deprinderi au demonstrat elevii din raionul Edineț

(cunoștințele – 93,9±2,1%; deprinderile – 92,3±2,3%) vizavi de elevii din raionul Cahul (cunoștințele – 87,5±2,3%; deprinderile – 85,5±2,5%), $p < 0,05$. Obișnuințele igienice sunt semnificativ mai bune la fete versus băieți în lotul general (băieți – 83,4±2,3%; fete – 95,5±1,2%, $p < 0,001$), precum și în loturile diferențiale Orhei (băieți – 85,2±3,5%; fete – 98,3±1,2%, $p < 0,001$) și Cahul (băieți – 79,4±3,9%; fete – 92,5±2,7%, $p < 0,01$). Cunoștințele și obișnuințele igienice nu diferă semnificativ în lotul general și în cele diferențiale în funcție de mediul de trai și de sex.

Bibliografie

1. UNICEF, Asociația „Sănătate pentru Tineri”. Sănătatea și dezvoltarea tinerilor. Studiu de evaluare a cunoștințelor, atitudinilor și practicilor tinerilor. Chișinău, 2005.
2. Steele M. S., Bukusi E., Cohen C. R., Shell-Duncan B. A., Holmes K. K. Male genital hygiene beliefs and practices in Nairobi, Kenya. *Sex. Transm. Infect.*, 2004; **80**: 471-476.
3. Källstäl C., Dahlgren L., Stenlund H. Oral health behavior and self-esteem in Swedish adolescents over four years. *Journal of Adolescent Health*. Volume 38, Issue 5, May 2006: 583-59.
4. Ețco C., Bahnarel I., Maximenco E., Calmic V., Stefanet S. Studiu de evaluarea a cunoștințelor, atitudinii tinerilor privind igiena personală. Dezvoltarea umană: Impactul proceselor de transformare a societății moldave: [din materialele conf. intern. științifico-practice Dezvoltarea umană în condițiile formării relațiilor de piață, 15 mai 2007]. Acad. de Științe Politice, Asoc. Sociologilor și Demografilor din Rep. Moldova, Chișinău, UASM, 2007, p. 419-421.
5. Izadi S., Shakeri H., Roham P., Sheikhzadeh K. Cholera outbreak in southeast of iran: routes of transmission in the situation of good primary health care services and poor individual hygienic practice. *Jpn. J. Infect. Dis.*, 2006 Jun; **59**(3): 174-8.
6. Malai E., Prisacari V. Contribuirea la optimizarea educației pentru sănătate în prevenția infecțiilor și invaziilor intestinale. Materialele Conferinței științifico-practice consacrate jubileului de 60 ani a Serviciului Sanitaro-Epidemiologic de stat și 10 ani de activitate a CNȘPMP, 15. 10. 2005, p.164-165.
7. Gungoren B., Latipov R., Regallet G., Musabaev E. Effect of hygiene promotion on the risk of reinfection rate of intestinal parasites in children in rural Uzbekistan. *Trans. R. Soc. Trop. Med. Hyg.*, 2007 Jun; **101**(6): 564-9. Epub 2007 Apr 5.
8. WHO. Foodborne diseases, a focus for health education. Geneva, 2000.
9. V. Arapu., A. Ciobanu. Educația pentru sănătate. Materialele Congresului V al igienistilor, epidemiologilor și microbiologilor din Republica Moldova, 26-27 septembrie 2003, p. 263-264.
10. Sandora T. J., Shih M. C., Goldmann D. A. Reducing absenteeism from gastrointestinal and respiratory illness in elementary school students: a randomized, controlled trial of an infection-control intervention. *Pediatrics*. 2008 Jun; **121**(6): e1555-62.
11. Garbutt C., Simmons G., Patrick D., Miller T. The public hand hygiene practices of New Zealanders: a national survey. *N. Z. Med. J.*, 2007 Nov; **9**; 120(1265): U2810.

Elena Maximenco, cercetător științific

Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă

Secția Educație pentru Sănătate

Chișinău, str. Asachi, 66A

Tel.: 574505

E-mail: emaximenco@yahoo.com

Recepționat 24.11.08